

Arbetskostnaden i Sverige och andra EU-länder

Eftersom Sverige har rörlig växelkurs är inflationsmålet styrande för svenska löneökningar och inte, på samma direkta sätt som tidigare, löneökningstakten i omvärlden. För det enskilda företaget eller branschen kan dock växelkursen tas som given. Arbetskostnaden i andra länder är därför en betydelsefull faktor för det enskilda företaget som konkurrerar med företag i andra länder. De företag som inte klarar av konkurrensen kommer att slås ut som ett led i den fortlöpande strukturomvandlingen som bidrar till den långsiktiga höjningen av välförhållandet i Sverige och i världen.

I takt med den fortgående globaliseringen öppnas nya marknader där arbetskostnadsnivån skiljer sig väsentligt från svenska och västeuropeiska nivåer. Framför allt är det länder i Asien och Östeuropa som har blivit tillgängliga i högre grad. Den 1 maj i år utökades Europeiska Unionen (EU) med tio nya länder, EU10, till 25 medlemsländer.³⁶ Den geografiska närheten samt den fria rörligheten för arbetskraft och kapital mellan EU-länder underlättar både för svenska företag att etablera sig i EU10-länderna, och för arbetskraften i dessa länder att arbeta i Sverige. Ur det enskilda företagens perspektiv kan det därför vara intressant att jämföra arbetskostnaden i Sverige med arbetskostnaden i övriga Europa.

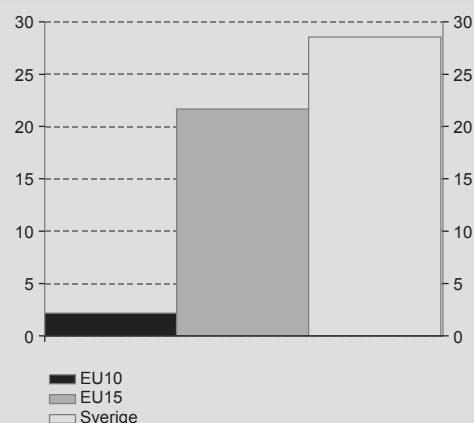
I näringslivet som helhet är arbetskostnaden i Sverige drygt tio gånger högre än genomsnittet för EU10 (se diagram 50). Skillnaden mellan EU10-länderna är relativt liten med undantag för Cypern och Slovenien där arbetskostnaden är betydligt högre än genomsnittet (se diagram 51). I EU15 är den genomsnittliga arbetskostnaden lägre än i Sverige, men betydligt högre än genomsnittet i EU10 (se diagram 50). Skillnaden mellan EU15-länderna är emellertid stor. I länder som Belgien, Danmark och Tyskland är arbetskostnaderna nästan lika höga som i Sverige, medan de i vissa länder som Grekland och Portugal är hälften av genomsnittet för EU15 (se diagram 52).³⁷

Är då svenska arbetskostnader för höga? För företaget är det egentligen enhetsarbetskostnaden, vilken tar hänsyn till hur produktiv arbetskraften är, som är viktig för lönsamheten. Produktiviteten är generellt lägre i de nya medlemsländerna vilket innebär att den låga arbetskostnaden överskattar den potentiella vinsten av att flytta produktionen. Företag som specialiserar sig i vissa typer av produktion kommer dock att kunna minska sina kostnader, åtminstone på kort sikt, genom att flytta produktionen till lågkostnadsländer. Denna specialisering bidrar till den fortsatta strukturomvandlingen.

³⁶ De nya medlemsländerna EU10, består av Cypern, Estland, Lettland, Litauen, Malta, Polen, Slovakien, Slovenien, Tjeckien och Ungern.

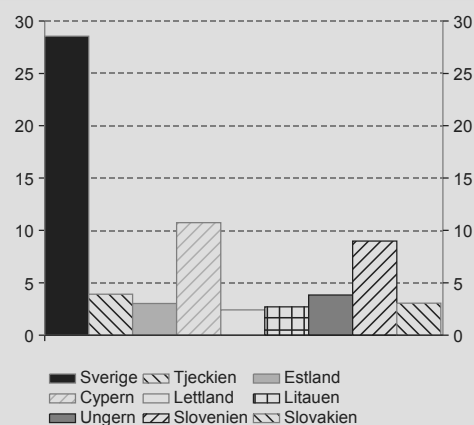
³⁷ Arbetskostnaden i Labour Cost Survey anges endast i gemensam valuta. Den svenska kronan var relativt stark mot euron år 2000, vilket delvis kan förklara den höga nivån jämfört med euroländerna.

Diagram 50 Arbetskostnad i näringslivet enligt Labour Cost Survey 2000
Euro per timme

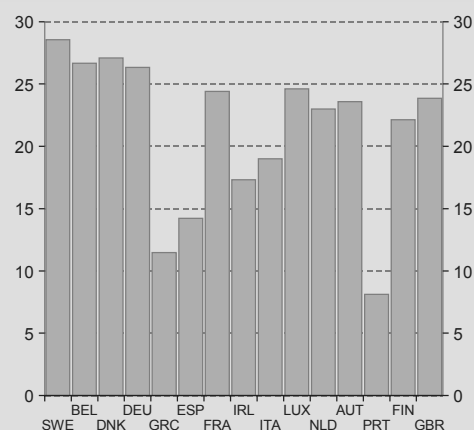
Anm. Näringslivet definieras exklusive vård, omsorg och samhällsrelaterade tjänster.
Källa: Eurostat.

Diagram 51 Arbetskostnad i näringslivet enligt Labour Cost Survey 2000
Euro per timme

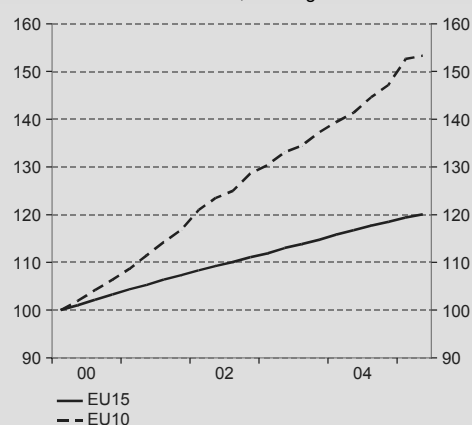
Anm. Data saknas för Malta och Polen. Näringslivet definieras exklusive vård, omsorg och samhällsrelaterade tjänster.
Källa: Eurostat

Diagram 52 Arbetskostnad i näringslivet enligt Labour Cost Survey 2000
Euro per timme

Anm. Näringslivet definieras exklusive vård, omsorg och samhällsrelaterade tjänster.
Källa: Eurostat.

Diagram 53 Arbetskostnad i näringslivet enligt Labour cost index
Index 2000 kvartal 1=100, säsongrensad

Anm. EU10 är ett ovägt genomsnitt av Tjeckien, Estland, Lettland, Ungern, Slovakien. Data saknas för resterande länder som ingår i EU10.

Källa: Eurostat.

I ett längre perspektiv kommer dock skillnaderna i arbetskostnadsnivån att utjämnas i takt med att skillnaderna i produktivitetsnivån och prisnivån utjämnas. Detta sker genom en snabbare ökningstakt i priser och produktivitetstillväxt i lågkostnadsländer än i exempelvis Sverige och EU15. Ett illustrativt exempel på detta är att de senaste åren har arbetskostnaderna ökat i en betydligt snabbare takt i EU10 än i EU15 (se diagram 53).